

EEN ANDERE MANIER VAN LEREN

In augustus beginnen leerlingen en tutores van Slash aan hun derde schooljaar. In de eerste twee jaren hebben ze over belangstelling niet te klagen gehad. Om de stroom geïnteresseerden enigszins te reguleren, is zelfs een 'bezoekregeling' getroffen. Want ook leerlingen die op een nieuwe manier willen leren, hebben rust en ruimte nodig. In de videofilm 'Slash 21' gunnen ze belangstellenden een doorkijkje in hun alledaagse praktijk.

Sinds in Lichtenvoorde de deuren naar een nieuw type onderwijs werden opengezet, volgden meer soortgelijke initiatieven. Het schoolbestuur van OMO maakte in januari van dit jaar zijn plannen voor De Nieuwste School bekend, in Ravenstein werd Enter 22 geboren en in augustus verrijst in de toekomstige Rosmalense nieuwbouwwijk de nieuwe basisschool Wittering.nl. Ook op het Koning Willem I College in 's-Hertogenbosch en het 2College in Tilburg/Oisterwijk lopen grootschalige vernieuwingsprojecten en bij scholen als het Insula College in Dordrecht, Piter Jellis in Leeuwarden en het Christelijk College Henegouwen in Rotterdam zijn zogenaamde herontwerptrajecten gestart. Al deze scholen hebben één gemeenschappelijke oriëntatie: vorm en inhoud geven aan onderwijs dat beter aansluit bij de eisen van de moderne samenleving. Eigen verantwoordelijkheid, samenwerking en procesbegeleiding staan daarbij hoog in het vaandel.

Loslaten

Schoolleider Henk van Dieten vindt de overweldigende belangstelling bemoedigend. De opvatting dat het voortgezet onderwijs echt anders moet, wordt kennelijk breed gedeeld in onderwijsland. Het maakt duidelijk, vindt hij, dat iedereen zelf samen met leerlingen en ouders aan de slag wil. Een geweldige opsteker voor Slash 21, dat als lichtend voorbeeld wordt gezien. Het moeilijkst vindt Van Dieten het loslaten van de zorgen over de inhoud en het overschakelen van een sturende naar coachende rol. Loslaten is immers iets anders dan alles goed vinden en leerlingen aan hun lot overlaten. Het betekent: continu blijven kijken naar leerlingen, hun reacties beoordelen en beslissen welke feedback en begeleiding je geeft zonder de leerling de verantwoordelijkheid voor zijn eigen leerproces te ontnemen. Het focussen op leerprocessen is een omslag geweest waarvan aanvankelijk niemand zich realiseerde hoe groot die zou zijn. In feite betekende het dat iedereen – leerlingen én tutores - door een nieuwe bril moest leren kijken.

Zelfdiscipline

Bob zit inmiddels in het tweede leerjaar. Natuurlijk is zijn enthousiasme niet elke dag even groot, maar toch overheerst het 'yes-ik-ga-weer-naar-school-gevoel' duidelijk. Als het eens saai of irritant is, dan "doe je gewoon een dagdeel niets", zegt hij. "Op de een of andere manier komt het toch allemaal af. Ik denk dat dat vooral te maken heeft met een stukje zelfdiscipline!" Gedachten die zijn 'stamgenoot' Wout wel aanspreken, wanneer hij Bob spontaan bijvalt: "Je weet bijvoorbeeld dat een opdracht in vier weken af moet zijn. Als je in het begin goed doorwerkt, kun je het daarna soms wel eens gewoon een beetje rustig aan doen!" Jan-Willem vindt de manier van werken geweldig: "Ik kan bijvoorbeeld gerust een kwartiertje later pauzeren, dan weet ik zeker dat mijn opdracht klaar is. Fijn, want je bent zelf verantwoordelijk voor wat je doet." Camiel en Thijs zijn vooral content over het feit dat zij thuis geen huiswerk hoeven te maken en Nienke vindt met name de aanwezigheid van het grote aantal computers te gek. En na twaalf weken elke dag drie uur Engels met een native speaker merkt Bern dat deze taal "voortdurend in zijn hoofd zit".

Vrijheid

De meeste tutores zijn het over eens: ze hebben veel meer ruimte voor de individuele leerling. Tutor Patty Roes: "Het grote verschil tussen Slash 21 en het reguliere onderwijs is, dat we op een heel andere manier met leerlingen omgaan en hen veel beter leren kennen. We hebben nu veel meer tijd om leerlingen echt te begeleiden." Haar collega's Hannie Lensink en Kees Heemskerk vinden het van belang dat leerlingen inzicht krijgen in de inrichting van hun eigen leerproces, leren inzien dat ze zelf verantwoordelijk zijn voor hun eigen leerproces en ontdekken waar ze goed in zijn of waar ze nog aan moeten werken. Omdat leerlingen een grote mate van vrijheid hebben, maar wel aangesproken moeten kunnen worden op hun eigen verantwoordelijkheden, is coachen en begeleiden geen gemakkelijke klus, vindt Lensink. Want zowel leerlingen als tutores moeten zelf proefondervindelijk leren hoe dat werkt en wat voor een effect deze aanpak heeft.

Vertrouwen

En de ouders? Merken die er iets van dat hun kinderen bij Slash 21 op een nieuwe manier aan het leren zijn? "Zeker", zegt een van hen, Marjan Gebbing: "Ik merk dat ze veel zelfstandiger worden, dat er minder groepsvorming is omdat ze veel met elkaar moeten samenwerken." Thijme's vader Alfons Liesker vindt dat zijn zoon 'anders' thuis komt, meer problemen op tafel legt en vragen stelt. Hugo Kleinkamp en Hilma de Lange waarderen vooral het open contact met de school en de mogelijkheid om regelmatig een gesprek te hebben met de leerprocesbegeleider van hun kind. En als dat eens niet kan, is er altijd nog het Internet om de gewenste informatie op te halen, zegt vader Kleinkamp.

Schoolleider Van Dielen ziet als zijn belangrijkste functie het managen van vertrouwen, zowel bij ouders, leerlingen, medewerkers en de buitenwereld die natuurlijk voortdurend over hun schouders meekijkt. Duidelijk is in ieder geval, vindt hij, dat de aanpak van Slash 21 positieve resultaten oplevert en dat er sprake is van een rijke leeromgeving. "A hell of a job, misschien. Maar onderwijs wordt er wel leuker door!"

Willem van Gaans, adviseur KPC Groep: "Uit onderzoeken van de universiteiten van Maastricht en Groningen is gebleken dat leerlingen van Slash 21 minstens zo goed presteren als leerlingen van 'gewone' scholen. Op persoonlijke vaardigheden zoals samenwerken, communiceren, onderzoeken, organiseren en presenteren scoren leerlingen van Slash 21 zelfs beduidend beter. Dat laatste is belangrijk, omdat juist deze competenties binnen het onderwijsconcept als cruciaal worden beschouwd."

Om leerlingen voor te bereiden op de samenleving van de 21e eeuw, ontwierpen de Stichting Carmelcollege en KPC Groep een compleet nieuw onderwijsconcept. Dat leidde in 2002 tot de start van Slash 21, onderdeel van scholengemeenschap Marianum in Lichtenvoorde. Op Slash 21 bestaan geen lessen van 50 minuten en wordt gewerkt met intensief taalonderwijs, met kernconcepten die leerlingen in verschillende modules geïntegreerd krijgen aangeboden. 150 Leerlingen zitten in 3 heterogene (stam)groepen bij elkaar in een gemeenschappelijke thuisbasis, begeleid door een vast basisteam voor een periode van 2 jaar.

De film *Slash 21* geeft een indruk van de manier waarop leerlingen en tutores met elkaar een andere vorm van onderwijs gestalte geven. De film (dvd-rom) is – samen met een cd-rom met een aantal presentaties tijdens een conferentie op

15 januari in Amersfoort – à € 25,00 verkrijgbaar bij KPC Groep, bestelnummer 2120018. Samenstelling en regie van de film: Ton Rietveld. Productie: Consent Communicatie, Driebergen.